

دستورالعمل کلینیک های حقوق کودک

مقدمه

به منظور تحقق مشارکت اجتماعی ، تعمیق تعاون اسلامی ، عمل به رسالت تشکل های غیردولتی علمی در تأمین حاکمیت قانون و دسترسی به عدالت از طریق ارائه خدمات و معاضدت های آموزشی و حقوقی با هدف مساعدت به تمامی کودکان ، خانواده های آنان و کسانی که با آنان در ارتباطند و همیاری در تأمین بهداشت و سلامت حقوقی جامعه به ویژه از طریق ارائه خدمات و معاضدت های حقوقی ، در اجرای تبصره ۲ ماده ۵۰ آیین نامه ی اجرایی ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۲۳ اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۹ ، دستورالعمل کلینیک های حقوق کودک به شرح مواد آتی به تصویب می رسد :

فصل اول □ اصول و راهبردها

ماده ۱ □ کلینیک های حقوق کودک که از این پس در این دستورالعمل کلینیک نامیده می شود ، نهادهای غیرانتفاعی ، غیرسیاسی ، داوطلبانه ، مردم نهاد ، علمی و غیردولتی است که در راستای عمل به وظایف اجتماعی جامعه علمی و مدنی به منظور یاری رساندن به کودکان در دسترسی به عدالت ، افزایش آگاهی های حقوقی ، دسترسی برابر به خدمات حمایتی و حقوقی رایگان ، ارجاع دهی مسائل و مشکلات به سازمان ها و نهادهای ذیربط و معاضدت به کلیه کسانی که نیازمند این گونه خدمات هستند ، تأسیس می شوند .

ماده ۲ □ اصول حاکم بر کلینیک های حقوق کودک عبارتند از :

الف □ مشارکت فعال شهروندان به ویژه جامعه علمی و دانشگاهی و حقوقی در اهتمام به امور و سرنوشت مشترک جامعه .

ب □ نقش اصیل تعاون عمومی در ساختن جامعه آرمانی اسلامی .

پ □ توجه به رسالت اجتماعی تشکل های غیردولتی در مساعدت به ساختن جامعه ای بهتر .

ت □ تشریک مساعی جمعی در دستیابی به حاکمیت قانون و دسترسی به عدالت .

ث □ ارائه خدمات داوطلبانه اجتماعی از سوی متخصصان .

ماده ۳ □ کلینیک های حقوق کودک مکلف به رعایت راهبردهای زیر هستند :

الف □ مساعدت به تمامی کودکان نیازمند به ارائه خدمات مشاوره ای ، خانواده های آنان و نیز کسانی که با کودکان در ارتباط هستند .

ب □ توانمندسازی حقوقی کودکان یا خانواده آنان ، گسترش فرهنگ حقوق کودک ، حمایت مشاوره ای از کودکان در معرض خطر ، ارتقا □ فرهنگ حق مداری کودک و حمایت گری از وی .

پ □ برخورداری تمامی کودکان از معاضدت ها و خدمات کلینیک های حقوق کودک به هر نحو ، آن چنان که هیچ عاملی ، اعم از سن ، جنس ، رنگ ، نژاد ، زبان ، قومیت ، تابعیت ، مذهب ، خاستگاه اجتماعی و مانند این ها مانع از برخورداری کودکان نیازمند به این گونه خدمات و معاضدت ها در کلینیک ها نباشد .

ت □ آموزش مهارت ها و اخلاق حرفه ای و حقوقی به کارشناسان و دانشجویان حقوق و دیگر رشته های مرتبط که با این کلینیک ها همکاری می نمایند و ارتقای مسئولیت پذیری آنان .

ث □ ارائه آموزش های لازم به مردم و از این طریق ، پیشگیری از وقوع جرایم ، تخلفات و ناهنجاری های اجتماعی ، بازآموزش و تربیت کودکان معارض با قانون با اولویت مناطق محروم و جرم خیز ، گروه های آسیب پذیر و کودکان دارای سابقه تعارض با قانون .

فصل دوم □ ساختار و تشکیلات

ماده ۴ □ به منظور ایجاد و ساماندهی کلینیک های حقوق کودک ، کمیته راهبردی کلینیک های حقوق کودک با وظایف زیر در دبیرخانه مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک تشکیل می گردد :

الف □ تعیین خط مشی ، سیاست گذاری و برنامه ریزی برای تحقق اهداف کلینیک ها .

ب □ مدیریت ، هماهنگی و راهبری کلان کلینیک های حقوق کودک .

پ □ بررسی و احصا □ شاخص های نظارت بر عملکرد کلینیک ها و اولویت بندی آن ها .

ت □ نظارت و پایش بر فعالیت و عملکرد کلینیک ها .

ث □ ارائه گزارش عملکرد سالیانه کلینیک ها به شورای هماهنگی مرجع ملی .

ماده ۵ □ کمیته راهبردی

کلینیک های حقوق کودک مشتمل از پنج عضو شامل دبیر مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک به عنوان رئیس کمیته ، نماینده سازمان بهزیستی در شورای هماهنگی مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک به عنوان نایب رئیس ، مدیر کل دبیرخانه مرجع ملی به عنوان دبیر و دو نفر به پیشنهاد دبیر مرجع از میان اعضای شورای هماهنگی ، صاحب نظران حقوقی و اساتید دانشگاه ها که با ابلاغ وزیر دادگستری منصوب می شوند .

ماده ۶ □ مسئولیت

راهبری و نظارت بر فعالیت کلینیک ها در استان ها و شهرستان ها بر عهده کمیته راهبردی استانی حقوق کودک متشکل از نمایندگان استاندار ، رئیس کل دادگستری استان و مدیر کل بهزیستی استان می باشد .

ماده ۷ □ کلینیک ها حداقل از سه نفر عضو هیات

موسس تشکیل می گردند . صدور پروانه فعالیت و انتصاب افراد واجد شرایط به عضویت در کلینیک ها با پیشنهاد مرجع متناظر استانی پس از تصویب کمیته راهبردی کلینیک های حقوق کودک صورت می پذیرد .

ماده ۸ □ اعضای کلینیک ها باید از سلامت

جسمی و روانی ، صلاحیت اخلاقی و اعتقادی و دانش و مهارت های لازم و علاقمندی به فعالیت های داوطلبانه برخوردار باشند . احراز این شرایط در مراکز استان و شهرستان ها بر عهده کمیته استانی می باشد .

فصل سوم □ وظایف و مسئولیت ها

ماده ۹ □ کلینیک های حقوق کودک به منظور آموزش و ترویج حقوق کودک و ارائه خدمات حمایتی و معاضدت حقوقی مکلفند نسبت به انجام موارد زیر اقدام نمایند :

الف □ ارائه مشاوره حقوقی روان شناختی و مددکاری به شهروندان به صورت اینترنتی ، تلفنی یا حضوری و پاسخگویی به سؤالات آنان در خصوص نحوه پیگیری حقوق تضییع شده یا در حال تضییع کودک .

ب □ ارائه مشاوره به یکی از طرفین در جهت ترغیب به ایجاد صلح و سازش میان طرفین .

پ □ بهره گیری از توانمندی اشخاص داوطلب دانشجویان ، کارآموزان وکالت و سایر متخصصان جهت همکاری به عنوان مشاور در کلینیک ها .

ت □ اعتمادافزایی نسبت به بهبود وضعیت کودکان و حل مشکلات شهروندان از طریق ارائه مشاوره حقوقی و حمایتی در زمینه مسائل اجتماعی ، خانواده و تحصیلی کودکان .

ث □ ارائه خدمات حمایتی به کودکان در معرض خطر و خانواده و اشخاص مرتبط با آنان .

ماده ۱۰ □ کلینیک های حقوق کودک به منظور آگاهی افزایی حقوقی پیرامون موضوعات حقوق کودک مکلفند در هر مورد اقدامات زیر را معمول دارند :

الف □ آموزش حقوق کودک ، توانمندسازی خانواده ها و ارتقا سطح فرهنگ عمومی با برگزاری برنامه های آموزش حقوق کودک و توزیع بسته های فرهنگی و آموزشی .

ب □ شناسایی و آموزش وظایف اجتماعی و فردی شهروندان در قبال حقوق کودک و نهادینه نمودن شهروندی مسئول در قبال این حق ها .

پ □ آموزش نحوه تکریم ارباب رجوع و حفظ و رعایت حقوق شهروندی مراجعین به کلینیک ها .

ت □ استفاده از ظرفیت های موجود در دانشکده های حقوق به منظور ارتقا و رشد کیفی حقوق کودک .

ث □ افزایش حس مسئولیت پذیری و خدمت به مردم در دانشجویان حقوق ، روانشناسی و مددکاری اجتماعی .

ج □ ارتقای مهارت های عملی و کاربردی دانشجویان و کارآموزان فعال در کلینیک ها در فرآیند خدمت رسانی به جامعه .

چ □ بهره گیری از ظرفیت های مردمی و همکاری و مشارکت عمومی در زمینه حفظ و رعایت حقوق کودک .

ماده ۱۱ □

کلینیک های حقوق کودک مکلف به رعایت قوانین و مقررات و خودداری از مداخله در وظایف قانونی دستگاه ها ، نهادها و سازمان های مختلف هستند . در هر مورد که وضعیت مراجعین به کلینیک ها مرتبط با شرح وظایف یکی از دستگاه های اجرایی یا قضایی باشد یا اوضاع و احوال و قرائن دلالت بر ضرورت ارجاع به این دستگاه ها نماید ، کلینیک ها مراجعین را جهت مراجعه به دستگاه یا سازمان مربوطه ارشاد می نمایند .

ماده ۱۲ □ کلینیک ها برای ارائه خدمات خود مجاز به اخذ یا ما به ازایی تحت هیچ عنوان نیستند .

ماده ۱۳ □ کلینیک ها مکلف هستند گزارش عملکرد خود را با تأکید بر نقاط قوت و ضعف و نیز کمبودها

و نارسایی ها و عدم همکاری احتمالی دستگاه ها تنظیم و به کمیته استانی ارسال نمایند . کمیته های مذکور هر شش ماه یک بار گزارش جامعی از عملکرد کلینیک ها که مشتمل بر موارد فوق و نیز تحلیل آن ها و اشاره به نکات مشترک در گزارش ها ، مهم ترین دستاوردها و عمده ترین چالش ها و نارسایی ها در حوزه حقوق کودک در مرکز استان یا شهرستان ها می باشد را به کمیته راهبردی کلینیک ها اعلام می نمایند .

ماده ۱۴ □ اعضای کلینیک های حقوق کودک به منظور نیل به اهداف مذکور در آیین نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و مفاد این دستورالعمل اقدامات لازم را به عمل می آورند .

ماده ۱۵ □ اعضای

کلینیک ها بازوهای اجرایی مرجع ملی و مراجع متناظر استانی و شهرستانی بوده و در راستای اهداف مندرج در این دستورالعمل مبتنی بر قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و آیین نامه اجرایی آن فعالیت می کنند .

ماده ۱۶ □ کلینیک ها باید دارای امکانات مناسب برای ارائه خدمات و مشاوره باشند . بایگانی جهت نگهداری یک نسخه از کلیه اسناد و مکاتبات لازم است تا در موارد لزوم به کمیته راهبردی تحویل نمایند .

ماده ۱۷ □ تغییر نشانی ، ایجاد شعبه و تغییر وضعیت حقوقی کلینیک ها منوط به اخذ مجوز از کمیته متناظر راهبردی کلینیک ها می باشد .

ماده ۱۸ □ رئیس کلینیک پاسخگوی تمام اقدامات ، فعالیت ها و عملکرد اعضا در مقابل کمیته راهبردی و مراجع متناظر استانی و مقامات ذیربط قانونی می باشند .

فصل چهارم □ سایر شرایط

ماده ۱۹ □ پاسخگویی به استعلامات مربوط به این دستورالعمل و نحوه برخورد با تخلفات اعضای کلینیک ها و تصمیم گیری در خصوص مواردی که در این دستورالعمل پیش بینی نشده است با حالت استثنایی دارد در صلاحیت کمیته راهبردی کلینیک ها می باشد که در چارچوب قوانین و مقررات اقدام می نمایند .

ماده ۲۰ □ هرگونه اصلاح و بازنگری در مفاد دستورالعمل با کمیته راهبردی و تصویب شورای هماهنگی مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک می باشد .

این دستورالعمل

در ۲۰ ماده در سی امین جلسه مورخ ۱۴۰۰/ ۵/ ۵ شورای هماهنگی مرجع ملی کنوانسیون کودک تصویب و به تایید وزیر دادگستری و رئیس شورای هماهنگی مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک رسید .